



Piispanvaalia koskevat säännökset

Kirkkolaki

KL 23:16

16 § [\(16.6.2017/392\)](#)

Piispan vaali ja äänioikeus

Piispan vaali toimitetaan suljetuin lipuin. Kukin äänioikeutettu saa äänestää yhtä ehdokkaaksi asetettua pappia.

Piispan vaalissa ovat äänioikeutettuja:

- 1) hiippakunnan papit;
- 2) hiippakunnan lehtorit;
- 3) hiippakunnasta hiippakuntavaltuustoon valitut maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallitukseen valittu maallikkojäsen;
- 4) saamelaiskäräjien kirkolliskokoukseen valitsema edustaja Oulun hiippakunnan piispan vaalissa;
- 5) hiippakunnan seurakuntien maallikkovalitsijat;
- 6) tuomiokapitulin lakimiesasessori ja maallikkojäsen.

Seurakuntien kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet valitsevat niin monta maallikkovalitsijaa, että 2 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuja maallikkovalitsijoita on yhteensä yhtä monta kuin äänioikeutettuja pappeja ja lehtoreita yhteensä.

Arkkipiispan vaalissa äänioikeus on lisäksi muista hiippakunnista kirkolliskokoukseen valituilla edustajilla ja saamelaiskäräjien kirkolliskokoukseen valitsemalla edustajalla sekä hiippakuntavaltuustojen, tuomiokapitulien ja kirkkohallituksen jäsenillä. Vaalin tulosta laskettaessa 2 momentissa tarkoitettujen arkkhiippakunnan äänioikeutettujen äänten painoarvoa vähennetään sen mukaan kuin kirkon vaalijärjestyksessä tarkemmin säädetään.

Kirkkojärjestys

KJ 18:1b-d

1 b § [\(8.11.2013/415\)](#)

Piispan viran tultua avoimeksi tuomiokapitulin on määrättävä toimitettavaksi piispan vaali.

1 c § [\(8.11.2013/415\)](#)

Jos piispan vaalissa on asetettu vain yksi ehdokas, hän tulee valituksi piispaksi ilman vaalia. Jos ehdokkaita on asetettu useampia, valituksi tulee ehdokas, joka saa vaalissa yli puolet annetuista äänistä.

Jollei kukaan ehdokkaista ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä tuomiokapitulin määräämänä päivänä. Uudessa vaalissa enemmän ääniä saanut tulee valituksi piispaksi.

Tuomiokapituli antaa valitulle viranhoitomääräyksen piispan virkaan.

1 d § [\(8.11.2013/415\)](#)

Jos ehdokkaaksi asetettu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen ensimmäisen vaalin vaalitoimituksen päättymistä, piispan valitsemiseen on ryhdyttävä uudelleen niin pian kuin mahdollista. Samoin on meneteltävä, jos uudessa vaalissa oleva ehdokas tai piispaksi valittu kuolee tai tulee pysyvästi estyneeksi ennen kuin vaalitoimitus on päättynyt tai viranhoitomääräys annettu.

Kirkon vaalijärjestys

KVJ 87-96a

Piispan vaali

[87 §](#)

Vaalitoimien aloittaminen ja äänioikeutettujen lukumäärän määräytyminen

Tuomiokapituli määrää piispan vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon kirkkoherroille ja lääninrovasteille sekä arkkipiispan vaalista myös muille tuomiokapituleille ja kirkkohallitukselle. Vaali toimitetaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua valitsijayhdistyksen

perustamisasiakirjojen hyväksymistä koskevan 92 §:n 1 momentissa säädetyn määräajan päättymisestä.

Kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu pappien ja lehtorien lukumäärä määräytyy tuomiokapitulin 88 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä edeltävän kuukauden alun tilanteen mukaan.

Kirkkoherra huolehtii siitä, että kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston maallikkojäsenet valitsevat kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettut maallikkovalitsijat, ja ilmoittaa vaalin tuloksen tuomiokapitulille ja lääninrovastille. Jokainen seurakunta valitsee ainakin yhden maallikkovalitsijan. Muut maallikkovalitsijat valitaan seurakuntien väkilukujen määrän suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukaisesti. Tällöin seurakuntien väkiluku määräytyy vaalin määräämistä edeltävän vuoden viimeisen päivän väkiluvun mukaan.

88 §

Piispan vaalissa äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapitulin on viipymättä laadittava rovastikunnittain luettelo piispan vaalissa äänioikeutetuista papeista ja lähetettävä kullekin lääninrovastille ote tästä luettelosta. Tämän luettelon perusteella tuomiokapitulin on määrättävä kirkkolain 23 luvun 16 §:n 3 momentissa tarkoitettujen valitsijoiden lukumäärä ja jako seurakuntien kesken ja ilmoitettava siitä viipymättä kirkkoherroille.

Lääninrovasti laatii 1 momentissa mainitun otteen ja 87 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella luettelon niistä henkilöistä rovastikunnassa, joilla kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin mukaan on äänioikeus piispan vaalissa. Oulun hiippakunnan piispan vaalia varten tuomiokapitulin on ilmoitettava luettelo varten, mihin rovastikuntaan saamelaisten edustaja kuuluu.

Arkkipiispan vaalia varten kukin tuomiokapituli laatii luettelon niistä henkilöistä, joilla hiippakunnassa on kirkkolain 23 luvun 16 §:n 4 momentin mukaan äänioikeus arkkipiispan vaalissa. Arkkhiippakunnan lääninrovastit liittävät 2 momentissa mainittuun luetteloon ne hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallituksen jäsenet, jotka asuvat rovastikunnan alueella.

89 §

Äänioikeuden käyttäminen arkkipiispan ja piispan vaalissa

Kun äänioikeutetulla on arkkipiispan vaalissa äänioikeus usealla perusteella, sitä käytetään seuraavasti:

- 1) piispa äänestää kirkolliskokouksen edustajana, jolloin tuomiokapitulin jäsenenä äänioikeutta käyttää pappisarjajäsen;
- 2) kirkkohallituksen jäsen, joka ei ole piispa, äänestää kirkkohallituksen jäsenenä, jolloin kirkolliskokouksen edustajana tai hiippakuntavaltuuston taikka tuomiokapitulin jäsenenä äänioikeutta käyttää varaedustaja tai varajäsen;

3) muu äänioikeutettu, jolla on äänioikeus sekä kirkolliskokouksen edustajana että hiippakuntavaltuuston jäsenenä tai sekä kirkolliskokouksen edustajana että tuomiokapitulin jäsenenä, äänestää kirkolliskokouksen edustajana, jolloin hiippakuntavaltuustossa tai tuomiokapitulissa äänioikeutta käyttää varajäsen.

Piispan vaaliin sovelletaan 1 momentin 2 ja 3 kohtaa. [\(11.11.2016/394 v. 2017\)](#)

90 §

Valitsijayhdistykset ja ehdokasasettelu

Tuomiokapituli määrää kahden viikon kuluessa valitsijoita koskevien ilmoitusten saapumisesta ehdokasasettelun alkamispäivän ja lähettää valitsijoiksi valittujen luettelon hiippakunnan seurakunnille.

Oikeus asettaa ehdokas piispan vaalissa on valitsijayhdistyksellä, jonka muodostaa vähintään 30 tässä vaalissa äänioikeutettua henkilöä. Henkilö saa olla perustajajäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Ehdokashakemuksessa saadaan nimetä yksi pappi, joka on antanut kirjallisen suostumuksensa ehdokkuudelleen. Valitsijayhdistyksen on toimitettava perustamisasiakirja ehdokashakemuksineen tuomiokapitulille kahden kuukauden kuluessa ehdokasasettelun alkamispäivästä.

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjaan, sen jättämiseen, valitsijayhdistyksen asiamiehen vakuutukseen sekä ehdokkaan kirjalliseen suostumukseen sovelletaan, mitä seurakuntavaaleista 14 §:n 2 momentissa ja 15 §:ssä säädetään.

Jos piispan valitsemiseen joudutaan kirkkojärjestyksen [\(1055/1993\) 18 luvun 1 d §:n](#) mukaan ryhtymään uudestaan, aikaisemmin asetettua ehdokasta pidetään ilman uutta perustamisasiakirjaa edelleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana, jollei valitsijayhdistys ole peruuttanut aikaisempaa ehdokashakemustaan tai ehdokkaaksi asetettu antamaansa suostumusta 2 momentissa säädettyssä määräajassa.

91 §

Perustamisasiakirjojen käsitteleminen

Ehdokasasettelun päätyttyä tuomiokapituli tarkastaa kahden viikon kuluessa perustamisasiakirjat ehdokashakemuksineen ja liitteineen sekä varaa tarvittaessa valitsijayhdistyksen asiamiehelle tilaisuuden kahden viikon kuluessa oikaista asiakirjoissa oleva virhe. Virheiden oikaisuun sovelletaan, mitä 17 ja 18 §:ssä säädetään.

92 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja vaalin valmistelutoimet

Tuomiokapitulin on kahden viikon kuluessa oikaisumenettelylle varatun määräajan päättymisestä:

1) tehtävä oikaisumenettelyn aiheuttamat korjaukset perustamisasiakirjoihin;

- 2) laadittava luettelo vaalikelpoisista ehdokkaista;
- 3) laadittava ehdokasluettelo arpomalla ehdokkaiden järjestys ja numeroimalla ehdokkaat juoksevassa järjestyksessä numerosta 2 alkaen;
- 4) toimitettava lääninrovasteille ehdokasluettelo.

Tuomiokapituli huolehtii ehdokasluettelon ja äänestyslippujen painattamisesta. Äänestyslippujen tulee olla 23 §:n 1 momentin mukaisia.

93 §

Vaalin toimittaminen piispan vaalissa

Äänestys toimitetaan kussakin rovastikunnassa samanaikaisesti koko hiippakunnassa lääninrovastin tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhimman kirkkoherran puheenjohtajalla. Piispa ja lakimiesasessori äänestävät tuomiorovastikunnassa ja tuomiokapitulin maallikkojäsen seurakuntansa rovastikunnassa.

Lääninrovasti kutsuu vaalikokoukseen rovastikuntansa äänioikeutetut.

Arkkipiispan vaalissa arkkhiippakunnassa äänestetään siten kuin 1 momentissa säädetään. Muissa hiippakunnissa arkkipiispan vaalissa äänioikeutetut äänestävät tuomiokapitulissa piispan puheenjohtajalla noudattaen soveltuvin osin, mitä äänestämisestä rovastikunnassa säädetään.

94 §

Äänestäminen piispan vaalissa

Äänestämiseen ja äänestyslipun leimaamiseen sovelletaan, mitä 42 §:ssä säädetään. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Äänioikeutettu, joka ei voi saapua vaalitoimitukseen, saa lähettää taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa. Kuori on, jollei sitä 3 momentin mukaan ole jätettävä avaamatta, vaalisalaisuuden säilyttäen avattava äänestyksen alkaessa. Äänestyslippu on leimattava ja sitä lukematta pantava samaan uurnaun kuin muut äänestysliput.

Jollei äänestäneellä ole äänioikeutta, puheenjohtajan on pantava vaalitoimituksessa annettu äänestyslippu avaamattomana tämän nimellä varustettuun erilliseen suljettuun kuoreen tai jätettävä 2 momentissa tarkoitettu kuori avaamatta sekä lähetettävä kuoret tuomiokapitulille. Puheenjohtajan ratkaisun perusteet on merkittävä pöytäkirjaan.

Äänestyslippu, jossa on asiaton merkintä, on mitätön.

95 §**Piispan vaalin pöytäkirja**

Vaalitoimituksessa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään äänestyslippujen lukumäärä, ketkä ovat äänestäneet läsnä olevina ja ketkä poissa olevina, kuinka monta ääntä kukin on saanut ja mitä muuta vaalitoimituksessa on tapahtunut. Pöytäkirjan allekirjoittavat puheenjohtaja ja pöytäkirjanpitäjä. Sen tarkastaa kaksi vaalitoimituksessa valittua tarkastajaa.

Puheenjohtajan on lähetettävä äänestysliput ja pöytäkirja tuomiokapituliin suljetussa päällyksessä, johon on merkittävä sen sisältö ja lähettäjä.

96 § (11.11.2016/394 v. 2017)**Vaalin tuloksen laskeminen piispan vaalissa**

Tuomiokapituli avaa istunnossaan vaaliasiakirjat sisältävät päällykset ja laskee annetut äänet. Tuomiokapitulin on ratkaistava, otetaanko 94 §:n 3 momentissa tarkoitettu äänestyslippu huomioon ääntenlaskennassa ja onko jokin äänestyslippu mitätön 4 momentin perusteella.

Arkkipiispan vaalissa arkkihiippakunnan äänioikeutettujen antamat äänet jaetaan luvulla kolme. Tämä luku laskettuna yhteen ehdokkaan saamien muiden äänien kanssa on ehdokkaan äänimäärä.

96 a § (11.11.2016/394 v. 2017)**Vaalin tuloksen vahvistaminen ja uuden vaalin toimittaminen piispan vaalissa**

Jos joku ehdokkaista on saanut vaalissa enemmän kuin puolet ehdokkaiden yhteen lasketusta äänimäärästä, tuomiokapituli vahvistaa vaalin tuloksen. Tuomiokapituli ilmoittaa vaalin tuloksen pöytäkirjanotteella ehdokkaille ja valitsijayhdistysten asiamiehille. Ilmoitus vaalin tuloksesta on valitusosoituksineen pantava tuomiokapitulin ilmoitustaululle ja pidettävä nähtävänä vaalin tuloksen vahvistamista seuraavasta päivästä valitusajan loppuun asti.

Jollei kukaan ole saanut 1 momentin mukaista enemmistöä äänistä, tuomiokapituli määrää toimitettavaksi uuden vaalin siten kuin kirkkojärjestyksen 18 luvun 1 c §:n 2 momentissa säädetään. Uusi vaali on toimitettava 30 päivän kuluessa ensimmäisestä vaalista siten kuin vaalin toimittamisesta säädetään 93–95 §:ssä. Äänten laskemiseen ja vaalin tuloksen vahvistamiseen sovelletaan mitä 1 momentissa ja 96 §:ssä säädetään.